

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๗๘/๒๕๖๖

เรื่อง สิทธิชุมชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน กรณีกล่าวอ้างว่าการประกอบกิจการโรงงานส่งกลิ่นเหม็นและสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนในพื้นที่

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง
เทศบาลตำบลโพสะ

ที่ ๑

ที่ ๒

ที่ ๓

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ตามคำร้องที่ ๔๔/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นบริษัทเอกชน ตั้งอยู่ที่ [Redacted] จังหวัดอ่างทอง ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมผลิตเส้นใยประดิษฐ์เรยอน (ไหมเทียม) และอุตสาหกรรมผลิตเกลือโซเดียมซัลเฟต ได้ปล่อยสารเคมีและน้ำเสียออกจากโรงงาน ส่งกลิ่นเหม็นต่อประชาชนที่พักอาศัยบริเวณโดยรอบมานานหลายปี โดยที่ผ่านมามีความพยายามแก้ไขปัญหามาจากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง (ผู้ถูกร้องที่ ๒) และเทศบาลตำบลโพสะ (ผู้ถูกร้องที่ ๓) มาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม และยังคงส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้ร้องและชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือสำนักงานเทศบาลตำบลโพสะ ที่ อท ๕๓๑๐๑/๔๔ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือบริษัท ██████████
ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ หนังสือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ที่ อท ๐๐๓๔(๒)/๒๔๖ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ หนังสือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๖ ที่ ทส ๐๒๐๕(๖)/๙๖๐๘ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง
ด่วนที่สุด ที่ อท ๐๐๑๔.๒/๕๘๔ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ

๒.๑.๖ หนังสือจังหวัดอ่างทอง ที่ อท ๐๐๑๗.๑/๔๗๕๕ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม
๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ รายงานการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๓ มิถุนายน
๒๕๖๕ ณ ตำบลจำปาหล่อและตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

๒.๑.๘ รายงานการประชุมตรวจสอบข้อเท็จจริงของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ ณ ศาลากลางจังหวัดอ่างทอง

๒.๑.๙ หนังสือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดอ่างทอง ที่ อท ๐๐๓๐/
๐๕๓๒ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๐ หนังสือบริษัท ██████████
ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๑ หนังสือบริษัท ██████████
ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่
รับฟังข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง โดยมี ██████████ เป็นตัวแทนฝ่ายผู้ร้อง พร้อมด้วยประชาชน
ในพื้นที่ ██████████ ตำบลจำปาหล่อ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
จำนวน ๒๐ คน ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๑) เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ ประชาชนในพื้นที่ได้ร้องเรียนโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากได้กลิ่นเหม็นคล้ายไข่เน่าและแสบจมูก ส่งผลให้มีอาการปวดขมับและวิงเวียนศีรษะ โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวจะมีความรุนแรงมาก เนื่องจากทิศทางและกระแสลมแรงกว่าฤดูกาลอื่น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เข้าตรวจสอบโรงงาน พบว่าเกิดจากระบบระบายอากาศของโรงงานขัดข้อง และได้สั่งให้แก้ไขปรับปรุงแล้ว แต่ปัญหาเรื่องกลิ่นจากโรงงานก็ยังคงมีอยู่ นอกจากนี้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ได้เข้ามาแก้ไขปัญหาร้องเรียน แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เช่นกัน

๒) ในปี ๒๕๕๙ ประชาชนในพื้นที่ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนไปยังศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอ่างทอง ซึ่งจังหวัดอ่างทองได้มีคำสั่งจังหวัดอ่างทอง ที่ ๕๐๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการเบญจภาคีเพื่อตรวจสอบการใช้ถ่านหินและปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นจากการประกอบกิจการโรงงาน โดยที่ประชุมมีข้อสรุปให้โรงงานดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหา แต่ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ประชาชนยังคงได้รับความเดือดร้อนเช่นเดิม จึงได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๕ ต่อมาจังหวัดอ่างทองได้ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการตามนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองในขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลพื้นที่ที่โรงงานตั้งอยู่นั้น ได้ดำเนินการใดที่เป็นรูปธรรม ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลจำปาหล่อ แต่องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อไม่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายนอกเขตพื้นที่ และการดำเนินการแก้ไขที่ผ่านมาก็ขาดการประสานงานกับผู้ถูกร้องที่ ๓

๓) ปี ๒๕๖๑ กำนัน [REDACTED] พร้อมด้วยประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นของโรงงาน ๑๐๕ คน (ไม่รวมถึงผู้ร้อง) ได้ร่วมกันยื่นฟ้องดำเนินคดีแบบกลุ่มต่อศาลแพ่งแผนกคดีสิ่งแวดล้อม คดีหมายเลขดำที่ สว.๑/๒๕๖๑ เพื่อเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CS₂) กัมมะถัน และสารประกอบอื่น ซึ่งกลิ่นเหม็นในแต่ละพื้นที่จะขึ้นอยู่กับทิศทางลม ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยขอให้ชดใช้ค่าเสียหายรายปี ปีละ ๕,๐๐๐ บาทต่อราย นับตั้งแต่วันเริ่มประกอบการกิจการโรงงานจนถึงวันฟ้องคดี และให้ระงับการกระทำอันเป็นการละเมิด ซึ่งศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับไว้เป็นคดีแบบกลุ่ม แต่จำกัดขอบเขตเพียงตำบลจำปาหล่อ โจทก์จึงอุทธรณ์ โดยศาลให้ขยายขอบเขตรวมถึงคนที่พักอาศัยและประกอบอาชีพอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีกลิ่นเหม็นรบกวนไปถึงด้วย ทั้งนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕)

๔) ปี ๒๕๖๒ กรมควบคุมมลพิษตรวจสอบปัญหาตามข้อร้องเรียน และเก็บตัวอย่างอากาศในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับโรงงานมาตรวจวิเคราะห์หาปริมาณก๊าซ CS₂ จากการตรวจสอบ

ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒ พบว่า บริเวณพื้นที่ตำบลจำปาหล่อ บ้านระด้า มีค่าก๊าซ CS₂ เกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่รับฟัง ข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ถูกร้องทั้งสาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๑.๑) ข้อมูลทั่วไปของโรงงาน

โรงงานตั้งอยู่

จังหวัดอ่างทอง ตั้งขึ้นเมื่อปี เริ่มการผลิตเมื่อปี
จัดเป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ ลำดับการประกอบกิจการโรงงาน
อัตราการผลิต ต้นต่อวัน มีพนักงาน คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕)

๑.๒) ลักษณะการประกอบกิจการ

โรงงานได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการผลิตเส้นใยธรรมชาติ เส้นใยสังเคราะห์ โซเดียมซัลเฟต กรดกำมะถัน ก๊าซ CS₂ และเส้นใยวิสโคสเรยอน โรงงานมีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ เพื่อจัดการกลิ่นที่เกิดจากก๊าซ CS₂ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ติดตั้งระบบบำบัดอากาศเสียจากกระบวนการผลิต และระบบบำบัดน้ำเสียชนิด activated sludge ขนาด ๔๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร โดยระบายน้ำที่ผ่านการบำบัดออกสู่ภายนอกลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน ๑ จุด ส่วนกระบวนการบำบัดน้ำเสียเป็นแบบเคมีและชีวภาพ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ว่าจ้างบริษัทกำจัดกากของเสียอันตรายที่ได้รับอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมให้รับกากอุตสาหกรรมไปกำจัดให้ถูกต้องต่อไป

๑.๓) ปี ๒๕๖๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองได้มีคำสั่งจังหวัดอ่างทอง ที่ ๕๐๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการเบญจภาคีเพื่อตรวจสอบการใช้ ถ่านหินและปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นจากการประกอบกิจการโรงงาน ต่อมาในปี ๒๕๖๒ เปลี่ยนเป็น คณะกรรมการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงาน เพื่อให้การดำเนินการของ คณะกรรมการมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกฎหมาย และในปี ๒๕๖๓ ได้เพิ่มเติมองค์ประกอบ คณะกรรมการโดยมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งผู้ร้องเรียนเป็น คณะกรรมการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจากการประชุมในหลายครั้งที่ผ่านมา ได้ข้อสรุปจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านสิ่งแวดล้อมจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่า กลิ่นเหม็นส่วนใหญ่เกิดจากก๊าซ CS₂ ระบายออกสู่ ภายนอกโรงงานแล้วไปผสมกับก๊าซชนิดอื่น ๆ จนทำให้เกิดกลิ่นเหม็นคล้ายกับกลิ่นกาแฟ

๑.๔) ปี ๒๕๖๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองได้มีคำสั่งจังหวัดอ่างทอง ที่ ๒๔๐/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาคาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง

เป็นที่ปรึกษา รองผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง (กลุ่มภารกิจความมั่นคงและบริหารทรัพยากรธรรมชาติ) เป็นประธานคณะทำงาน ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายแพทย์สาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดอ่างทอง นายอำเภอเมืองอ่างทอง ผู้แทนจากผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้แทนจากประชาชน และผู้แทนสื่อมวลชน เป็นคณะทำงาน และมีคำสั่งจังหวัดอ่างทอง ที่ ๓๓๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะทำงานเพิ่มเติม โดยเพิ่มประชาสัมพันธ์จังหวัด ผู้ถูกร้องที่ ๓ ผู้ใหญ่บ้าน [REDACTED] ตำบลจำปาหล่อ และผู้อำนวยการกลุ่มศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบลงพื้นที่ตรวจสอบและพิจารณาข้อเสนอแนะปรับปรุงร่วมกันเพื่อลดปัญหากรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการของโรงงาน และด้านอื่น ๆ ซึ่งคณะทำงานชุดดังกล่าวได้ประชุมเพื่อร่วมกันทำภารกิจตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นประจำทุกเดือน

๑.๕) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ตรวจและรายงานมลพิษจากกระบวนการผลิตของโรงงาน ดังนี้

๑.๕.๑) รายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๐ เสนอไปยังผู้ถูกร้องที่ ๓ ทุกเดือน และรายงานชนิดและปริมาณสารมลพิษที่ระบายออกจากโรงงาน ประกอบด้วย (๑) รายงานข้อมูลทั่วไป (๒) รายงานมลพิษน้ำ และ (๓) รายงานมลพิษอากาศ^๑ ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยรายงานข้อมูลรอบที่ ๑ ของเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน ภายในวันที่ ๑ กันยายนของปีที่รายงาน และรายงานข้อมูลรอบที่ ๒ ของเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม ภายในวันที่ ๑ มีนาคมของปีถัดไป^๒

๑.๕.๒) เชื่อมโยงข้อมูลผลการตรวจวัดแบบออนไลน์ไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ ข้อมูลการระบายก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) จากกระบวนการผลิตกรดซัลฟิวริก และค่า COD ของน้ำที่ผ่านกระบวนการบำบัดน้ำเสีย

๑.๕.๓) แสดงค่าผลการตรวจวัดค่าไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H₂S) ค่า SO₂ และค่า COD ที่หน้าจ้ออิเล็กทรอนิกส์บริเวณด้านหน้าโรงงาน

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๒.๑) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับเรื่องร้องเรียนกลิ่นเหม็นของโรงงานจากผู้ร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตรวจสอบแก้ไขตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้

/๒.๑.๑) ตรวจสอบ...

^๑ ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง แบบรายงานชนิดและปริมาณสารมลพิษที่ระบายออกจากโรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙

^๒ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดทำรายงานชนิดและปริมาณสารมลพิษที่ระบายออกจากโรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๘

๒.๑.๑) ตรวจสอบข้อเท็จจริงและกำกับดูแลโดยสั่งการให้ปรับปรุงแก้ไข ให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยออกคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการบางส่วน หรือคำสั่งปรับปรุงแก้ไขโรงงาน และการแจ้งปิดคำสั่ง ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕^๓

๒.๑.๒) ประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง ในการแต่งตั้งคณะกรรมการเบญจภาคีเพื่อตรวจสอบการใช้ถ่านหินและปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นจากการประกอบกิจการโรงงาน และแต่งตั้งคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง และแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง

๒.๑.๓) ขอความอนุเคราะห์สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง ให้ตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศภายนอกโรงงาน ในพื้นที่ตำบลจำปาหล่อ ตำบลโพสะ และตำบลหัวไผ่ และขอให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทองดำเนินการประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่คาดว่าจะมีสาเหตุมาจากโรงงาน และให้คำแนะนำเจ้าพนักงานท้องถิ่น ในประเด็นเกี่ยวกับการระงับหรือขจัดเหตุเดือดร้อนรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๑.๔) ประสานกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อตรวจวัดวิเคราะห์ผลคุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำ โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เก็บตัวอย่างน้ำทุกเดือนจำนวน ๕ จุด คือ (๑) โรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ (๒) แม่น้ำเจ้าพระยาข้างศาลากลางจังหวัดอ่างทอง (๓) แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณสะพานเลียงเมือง (๔) แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณสะพานป่าโมก และ (๕) แม่น้ำเจ้าพระยาข้างวัดสระแก้ว รวมทั้งขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานตรวจวัดของกระทรวงอุตสาหกรรม และกรมโรงงานอุตสาหกรรมให้ตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่นด้วยการดม (sensory test) ทั้งปริมาณและความเป็นพิษ และตามแนวทางการประเมินสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOC_s)

๒.๑.๕) แนะนำให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบขจัดมลพิษ โดยเพิ่มพัดลมดูดอากาศเพื่อนำอากาศมาเจือจางความเข้มข้นของการผลิตเส้นใยในหน่วยการผลิตเส้นใย และลดภาระของระบบบ่ง สำหรับก๊าซ CS₂ และก๊าซ H₂S ที่ปล่อยออกจากกระบวนการผลิต ...

^๓ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายความเสียหายหรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

การผลิตมีค่าไม่คงที่และขึ้นลงต่างกันอย่างรุนแรงต่อระบบขจัดมลพิษ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ใช้วิธีการสร้างระบบ gas balancing ขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบ โดยสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๕

๒.๑.๖) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เปลี่ยนเครื่องจักรใหม่ทั้งหมดในส่วนของหน่วยผลิตเส้นใย โดยใช้ตัวโครงสร้างเดิม เนื่องจากเครื่องจักรเก่ามีผลต่อการรั่วไหลของก๊าซออกจากกระบวนการผลิต ซึ่งส่งผลให้ระบบขจัดมลพิษจำนวน ๑ สายการผลิต จาก ๕ สายการผลิต ต้องทำงานหนักขึ้น

๒.๑.๗) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เปลี่ยนท่อคอยล์ร้อนในกระบวนการต้มกำมะถัน เนื่องจากเดิมต้องซ่อมบำรุงคอยล์ร้อน ๑ ครั้งต่อสัปดาห์ต่อ ๑ บ่อ จากทั้งหมด ๕ บ่อ การซ่อมบำรุงแต่ละครั้งต้องเปิดบ่อทุกครั้ง ทำให้มีกลิ่นออกเมื่อเปิดบ่อช่วงแรก โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เปลี่ยนท่อคอยล์ร้อนจากเหล็กเป็นสแตนเลสแทน เพื่อลดการซ่อมบำรุง และปรับระยะเวลาการซ่อมบำรุงเป็น ๒ เดือนต่อครั้ง นอกจากนี้ ได้ทยอยสร้างประตูเพื่อปิดบ่อกำมะถัน และเปลี่ยนแปลงขนาดถังกำมะถันจาก ๑๙ ตัน เป็น ๒๖ ตัน เพื่อป้องกันการเกิดเหตุรั่วไหลจากกระบวนการต้ม

๒.๑.๘) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้สั่งให้ปรับปรุงน้ำทิ้งที่เกิดจากกระบวนการผลิต และแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสีย โดยแนะนำให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ติดตั้ง Cooling Tower เพิ่มอีก ๑ ตัว เพื่อลดอุณหภูมิลงอีก ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ติดตั้งไปแล้ว ๒ ตัว นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ พบว่า ในระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกมีตะกอนลอยเป็นจำนวนมาก แต่ผลตรวจวัดมีค่าไม่เกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้

๒.๑.๙) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ พบการรั่วซึมที่บริเวณข้อต่อยึดหุ่นในส่วนของท่อขาออกของพัดลมดูดอากาศของโรงงานในส่วนที่เชื่อมต่อกับแผนกวิสโคส ซึ่งพัดลมดังกล่าวจะดูดก๊าซออกจากกระบวนการผลิตนำยวิสโคสเพื่อส่งก๊าซ CS₂ เข้าสู่ระบบกู้คืนก๊าซ CS₂ และระบายออกจากปล่องของโรงงานที่มีความสูงจากพื้นดินถึง ๑๗๕ เมตร ต่อมาพนักงานเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าตรวจสอบโรงงานอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๕ พบว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เปลี่ยนข้อต่อยึดหุ่นบริเวณจุดที่รั่วซึมแล้ว โดยจุดที่รั่วจะมีค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ อยู่ที่ ๔๐๐ - ๑,๔๐๐ ppm และจากการตรวจสอบค่าก๊าซ CS₂ และก๊าซ H₂S ที่ปล่อยออกจากปลายปล่อง อยู่ที่ ๒๖๖ ppm และ ๓.๖๗ ppm ตามลำดับ มีเพียงค่าความเข้มข้นก๊าซ CS₂ ที่เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้^๔ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงออกคำสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ แก้ไขปรับปรุงตาม

/พระราชบัญญัติ...

^๔ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศ โดยทั่วไป ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

ข้อ ๒ กำหนดมาตรฐานค่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศโดยทั่วไป ค่าเฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมงจะต้องไม่เกิน ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ประกอบกิจการโรงงานต่อไป และให้ควบคุมพนักงานในโรงงานให้ทำงานด้วยความระมัดระวัง

๒.๑.๑๐) ประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลหัวไผ่และตำบลโพสะ จำนวน ๑๑๘ ราย รวมกันเป็นโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดอ่างทอง เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพ และเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับความเสียหายที่ได้รับอันเนื่องมาจากเหตุเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งศาลจังหวัดอ่างทองได้มีคำพิพากษาให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ จ่ายค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ให้โจทก์แต่ละราย นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ถูกฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดอ่างทองและศาลแพ่ง อีก ๓ คดี ทั้งนี้ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕)

๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๓.๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทเกี่ยวกับสิ่งทอ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และเทศบัญญัติเทศบาลตำบลโพสะ เรื่อง การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๒) ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ มีผู้ร้องเรียนผ่านศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดอ่างทอง เสนอให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีวัดระดับผลกระทบจากกลิ่น (sensory test) พร้อมจัดทำบัญชีการระบายของสารอินทรีย์ (VOC inventory) โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่าได้ติดต่อห้องปฏิบัติการวิเคราะห์เอกชนหลายแห่งที่ได้รับการรับรองจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมแล้วพบว่า ในปัจจุบัน การตรวจสอบด้วยวิธี sensory test เป็นการทดสอบเพื่อตรวจวัดกลิ่นสารอินทรีย์เท่านั้น และยังไม่สามารถหาห้องปฏิบัติการที่ให้บริการตรวจ sensory test จากกระบวนการผลิตเส้นใยเรยอนได้ อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายทั้งหมดในเรื่องบัญชีการระบายของสารอินทรีย์แล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงส่งเรื่องให้อำเภอเมืองอ่างทองและจังหวัดอ่างทองพิจารณาดำเนินการต่อไป

๓.๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้แก้ไขปัญหาล้างเครื่องเรือนเรื่องเหตุรำคาญ ตามแนวทางการจัดการเรื่องเหตุรำคาญของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อควบคุมให้โรงงานในพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบดูแลกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามเทศบัญญัติเทศบาลตำบลโพสะ เรื่องการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๑ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ณ สำนักงานของผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งหากพบเหตุรำคาญ จะประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริง

และตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงกับผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ และติดตามผลอย่างต่อเนื่องจนกว่าปัญหาเหตุรำคาญนั้นจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงเป็นผลสำเร็จหรือไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ในระหว่างปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ได้รับเรื่องร้องเรียน ๓ ครั้ง และได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑.๑) เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ได้เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานมาตรวจวิเคราะห์ พบว่า น้ำทิ้งมีอุณหภูมิ ๔๑ องศาเซลเซียส ซึ่งเกินค่ามาตรฐานน้ำทิ้งที่กฎหมายกำหนดไว้ (ค่ามาตรฐานน้ำทิ้งตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๐ ต้องมีอุณหภูมิไม่เกิน ๔๐ องศาเซลเซียส)

๑.๒) เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ได้เก็บตัวอย่างน้ำจากระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานและตัวอย่างน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยามาตรวจวิเคราะห์ พบว่า น้ำทิ้งของโรงงานมีค่าของแข็งละลายน้ำทั้งหมด (total dissolved solids หรือ TDS) เท่ากับ ๓,๑๕๒ มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งเกินค่ามาตรฐานน้ำทิ้งที่กฎหมายกำหนดไว้ (ค่ามาตรฐานน้ำทิ้ง TDS กรณีระบายลงแหล่งน้ำต้องไม่เกิน ๓,๐๐๐ มิลลิกรัมต่อลิตร) และมีค่า COD เท่ากับ ๑๕๐.๕ มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งเกินค่ามาตรฐานน้ำทิ้งที่กฎหมายกำหนดไว้ (ค่ามาตรฐานน้ำทิ้ง COD ต้องไม่เกิน ๑๒๐ มิลลิกรัมต่อลิตร)

๑.๓) เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๔ สำนักงานฯ ได้รับการร้องเรียนกรณีประชาชนที่เลี้ยงปลากระชังในแม่น้ำเจ้าพระยา ได้รับความเดือดร้อนจากการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานของผู้ร้องที่ ๑ จึงเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากโรงงาน ตัวอย่างน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณที่ระบายน้ำทิ้ง และบริเวณที่เลี้ยงปลากระชัง มาตรวจวิเคราะห์ พบว่า ค่าปริมาณออกซิเจนที่จุลินทรีย์ต้องการนำไปใช้ในการดำรงชีพและการย่อยสลายสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ในน้ำ หรือค่า BOD เท่ากับ ๒๒ มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งเกินค่ามาตรฐานน้ำทิ้งที่กฎหมายกำหนดไว้ (ค่ามาตรฐานน้ำทิ้ง BOD ต้องไม่เกิน ๒๐ มิลลิกรัมต่อลิตร) สำหรับคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณกระชังปลาเมื่อเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่า คุณภาพน้ำจากจุดที่ระบายน้ำทิ้งจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ ๓ (หมายถึง สามารถใช้ประโยชน์เพื่อ (๑) การอุปโภคบริโภคโดยไม่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และ (๒) การเกษตร) ส่วนคุณภาพน้ำจากจุดที่เลี้ยงปลากระชังจัดอยู่ในแหล่งน้ำ

ประเภทที่ ๔ (หมายถึง สามารถใช้ประโยชน์เพื่อ (๑) การอุปโภคบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน และ (๒) การอุตสาหกรรม)

๑.๔) เนื่องจากโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมประเภทโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๒ (๒)^๕ บัญญัติให้แจ้งเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้แจ้งผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการแล้ว ส่วนสำนักงานฯ ได้นำผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๖ มาประกอบการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๒ (๒)

๑.๕) เนื่องจากผู้ร้องและประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้ร้องเรียนประเด็นเรื่องกลิ่นเหม็นมาอย่างต่อเนื่อง จังหวัดอ่างทองจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการปล่อยมลพิษจากโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑

๑.๖) กรมควบคุมมลพิษได้เก็บตัวอย่างอากาศในบรรยากาศทั่วไปบริเวณพื้นที่ตำบลโพสะและตำบลจำปาหล่อ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นประจำทุกเดือนเพื่อตรวจวิเคราะห์ก๊าซ CS₂ ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และแจ้งผลให้สำนักงานฯ ทราบเพื่อติดตามเฝ้าระวังผลกระทบที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยสำนักงานฯ ได้แจ้งผลตรวจวัดคุณภาพอากาศดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอ่างทอง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง และองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อเพื่อใช้ในการกำกับควบคุมดูแลตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเป็นประจำทุกเดือนด้วย

๒) จังหวัดอ่างทอง ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๒.๑) ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้รับเรื่องร้องเรียนตั้งแต่วันที่ ๒๕๕๗ ถึงปัจจุบัน จากทุกช่องทางรวมทั้งสิ้น ๓๕๓ ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕) และ / ได้แจ้ง ...

^๕ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๘๒ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ผู้ควบคุม หรือผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย หรืออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อควบคุมการปล่อยทั้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่น แต่ถ้าแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม ให้แจ้งให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป หากเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ได้

ได้แจ้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงาน ให้ตรวจสอบการประกอบกิจการโรงงาน พร้อมแจ้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง เพื่อประเมินผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบโรงงาน และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (๒) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง เพื่อดำเนินการตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่โรงงาน คุณภาพน้ำทิ้งของโรงงาน ตามแนวทางในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (๓) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดอ่างทอง เพื่อตรวจวัดระดับความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายในบรรยากาศภายในบริเวณโรงงาน และสภาพบริเวณพื้นที่ทำงาน ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ และ (๔) อำเภอเมืองอ่างทอง เพื่อประสานผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งร่วมบูรณาการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญที่เกิดจากสารเคมีของโรงงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่

๒.๒) จังหวัดอ่างทองได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญที่เกิดจากสารเคมีจากโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๒ คณะ ได้แก่

๒.๒.๑) คณะกรรมการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง

๒.๒.๒) คณะทำงานเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง

๒.๓) คณะกรรมการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง มีผลการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

๒.๓.๑) ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมสรุปว่า สาเหตุการเกิดกลิ่นเหม็นส่วนใหญ่เกิดจากก๊าซ CS_2 ที่ได้ระบายออกภายนอกโรงงานแล้วไปผสมกับก๊าซชนิดอื่น ๆ จนทำให้เกิดกลิ่นเหม็นคล้ายกับกลิ่นกาแฟ ซึ่งทั่วโลกใช้สารเคมีประเภทนี้น้อยมาก จึงทำให้กลิ่นที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดอ่างทองเป็นกลิ่นเฉพาะจากโรงงานเท่านั้น ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ สรุปว่า น่าเชื่อได้ว่าก๊าซ CS_2 อาจเป็นสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ไขจึงเน้นที่การควบคุมค่าการระบายของก๊าซ CS_2 จากปลายปล่องให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานก๊าซคาร์บอนไดซัลไฟด์ในบรรยากาศโดยทั่วไป ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐

/ ๒.๓.๒) เมื่อวันที่ ...

๒.๓.๒) เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ กรมควบคุมมลพิษได้ตรวจวัดค่าสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศทั่วไปในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ พบว่า บริเวณ [REDACTED] ตำบลจำปาหล่อ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง มีค่าก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศโดยทั่วไป เท่ากับ ๒๑๗.๒๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีคำสั่งตามมาตรา ๓๗ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตรวจสอบและหาสาเหตุที่ค่าก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศเกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ และให้แก้ไขปรับปรุง พร้อมจัดทำแผนการตรวจสอบและขยายผลการตรวจสอบในจุดอื่นที่คล้ายคลึงกัน และบรรจุในแผนการซ่อมบำรุงประจำปีหรือประจำเดือน เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำอีก โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๕ (ในส่วนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว) ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจติดตามและเฝ้าระวังเป็นระยะเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๔) คณะทำงานเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงานในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ทำหน้าที่พิจารณาหาข้อเสนอแนะปรับปรุงร่วมกันเพื่อลดปัญหากรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการโรงงาน จากการประชุมคณะทำงานเฉพาะกิจฯ ได้ข้อสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนเรื่องกลิ่นเหม็นของโรงงานซึ่งแบ่งประเด็นข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางดำเนินการร่วมกัน ออกเป็น ๓ ส่วนหลัก ได้แก่

๒.๔.๑) ข้อเสนอแนะในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๑ เช่น เมื่อพบสาเหตุของกลิ่นเหม็น ให้ลดกลิ่นเหม็นรบกวนลงภายใน ๑ ชั่วโมง สร้างการรับรู้ให้กับชุมชน หากเกิดอุบัติเหตุควรมีระบบยุติการผลิตชั่วคราว และต้องแจ้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และประชาชนทราบ และให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ติดตั้งเครื่องตรวจวัดสารเคมี เป็นต้น

๒.๔.๒) ข้อเสนอแนะในส่วน of ชุมชน เช่น ขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณาจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ ติดตั้งเครื่องฟอกอากาศให้แก่บ้านเรือนผู้ได้รับผลกระทบ ติดตั้งเครื่องตรวจวัดคุณภาพอากาศ (ตรวจวัดค่าสารเคมีของโรงงาน) ไว้ในชุมชน และตรวจสอบสุขภาพประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นประจำทุกปี เป็นต้น

๒.๔.๓) ข้อเสนอแนะในส่วน of ราชการ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เช่น ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งข้อมูลการตรวจสอบโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ และให้หน่วยงานสามารถเข้าไปตรวจสอบภายในโรงงานได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า เป็นต้น

๓) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดอ่างทอง ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ส่งรายงานผลการตรวจวัดและวิเคราะห์ระดับความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายในบรรยากาศของสถานที่ทำงาน และสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตราย ประจำปี

๒๕๖๔ ให้แก่สำนักงานฯ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจวัด และการวิเคราะห์ผลการตรวจวัดระดับความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย ซึ่งออกตามข้อ ๒๙ ของกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๖^๖ แล้ว

๔) สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๖ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๖ เดิม) ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๔.๑) เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ได้เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงาน พบว่า ค่าอุณหภูมิของน้ำไม่เป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเขตประกอบการอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ และได้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองพิจารณามอบหมายผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๒) ปี ๒๕๖๒ สำนักงานฯ ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบ กรณีร้องเรียนว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสีย เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พบว่า น้ำทิ้งมีค่า COD และค่า TDS ไม่เป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ และได้แจ้งผลให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๓) ปี ๒๕๖๓ สำนักงานฯ ได้รับเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงงาน และได้ประสานไปยังศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอ่างทอง สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง เพื่อขอทราบผลการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔.๔) ปี ๒๕๖๔ สำนักงานฯ ได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียนจากประชาชน กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ปลาในกระชังตาย และสำนักงานฯ

/ลงพื้นที่...

^๖ กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๒๙ ให้นายจ้างจัดให้มีการตรวจวัดและวิเคราะห์ระดับความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายในบรรยากาศของสถานที่ทำงานและสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตราย และส่งรายงานผลการตรวจวัดให้แก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบผลการตรวจวัด

หลักเกณฑ์ วิธีการตรวจวัด และการวิเคราะห์ผลการตรวจวัดระดับความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีที่นายจ้างไม่สามารถดำเนินการตามวรรคสองได้เอง จะต้องให้ผู้ขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน แล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการให้

ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๔ และเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสีย จำนวน ๑ ตัวอย่าง และน้ำผิวดิน (แม่น้ำเจ้าพระยา) ในบริเวณกระชังที่ได้รับผลกระทบ จำนวน ๓ ตัวอย่าง มาตรวจวิเคราะห์ พบว่า น้ำทิ้งมีค่า BOD ไม่เป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ และได้แจ้งผลให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๕) ปี ๒๕๖๕ สำนักงานฯ เข้าตรวจติดตามการแก้ไขปัญหาจาก โรงงานร่วมกับรองผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง (นางสาวเอกรัตน์ นาคาคง) และรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (นายพรศักดิ์ ภู่อิม) โดยมีคณะเจ้าหน้าที่ประกอบด้วย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง และเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำเสนอผลการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบเรื่องกลิ่นเหม็นที่ผ่านมา ดังนี้

๔.๕.๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้สร้างระบบ CS₂ recovery เพิ่มเติม โดยสร้างต่อจากระบบเดิมที่ใช้งาน เพื่อนำก๊าซ CS₂ กลับมาใช้ใหม่ โดยระบบ CS₂ recovery จะมีทั้งหมด ๒ ชุด

๔.๕.๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เปลี่ยน cooling tower เป็นระบบ indirect เพื่อลดปัญหาการฟุ้งกระจายของกลิ่น โดยมีหลักการทำงานโดยนำน้ำร้อนที่มีสารเคมีที่เกิดจากกระบวนการผลิตมาผ่านในระบบเส้นท่อของคอยล์เย็น ซึ่งการแลกเปลี่ยนความร้อนในลักษณะนี้ จะไม่ทำให้เกิดกลิ่นและการฟุ้งกระจายของละอองน้ำที่มีสารเคมีผสมอยู่

๔.๕.๓) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำผ้าใบมาปิดคลุมระบบบำบัดน้ำเสียรวม เพื่อควบคุมกลิ่นที่เกิดขึ้นจากระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่น รวมถึงปรับปรุงบริเวณป้อมตัม กำมะถันให้เป็นระบบปิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกลิ่นเหม็นฟุ้งกระจายภายในโรงงาน

๔.๕.๔) ประสานให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมตรวจวัดวิเคราะห์คุณภาพอากาศของโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ จากปลายปล่องว่าเป็นไปตามค่ามาตรฐานหรือไม่ รวมถึงแนะนำให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ สื่อสารให้ประชาชนภายนอกทราบทุกครั้งที่กรณีที่มีการซ่อมแซม ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน

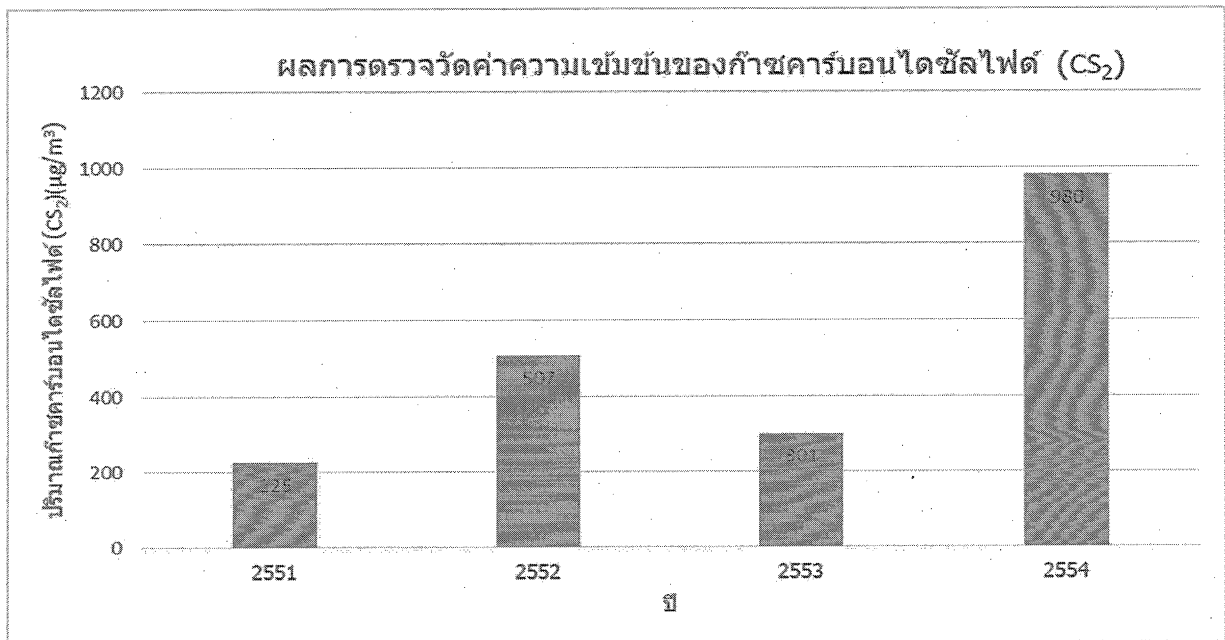
๕) กรมควบคุมมลพิษ ให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๕.๑) ได้ติดตามตรวจสอบโรงงาน พบว่า กลิ่นเหม็นรบกวนที่ร้องเรียน มีลักษณะเช่นเดียวกันกับกลิ่นเหม็นภายในบริเวณโรงงาน และมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากโรงงานอื่นที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นกลิ่นเหม็นรบกวนจากก๊าซ CS₂ จึงได้เก็บตัวอย่างอากาศจากบรรยากาศทั่วไปในบริเวณใกล้เคียง เพื่อวิเคราะห์ก๊าซ CS₂ เป็นประจำทุกปี โดยในปี ๒๕๕๕ ได้ออกประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศโดยทั่วไป ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ที่กำหนดค่าเฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง จะต้องไม่เกิน ๑๘๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ประกาศฉบับนี้ถูกยกเลิกเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐)

๕.๒) ในการติดตามตรวจสอบปริมาณก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศเฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง ณ บริเวณใกล้เคียงโรงงาน เมื่อตรวจพบว่า ตัวอย่างอากาศมีค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ เกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ กรมควบคุมมลพิษจะแจ้งผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซ CS₂ ไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อใช้ประกอบการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีการร้องเรียนมาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับโรงงาน ๒ พื้นที่ ได้แก่ (๑) พื้นที่ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง ในช่วงตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน และ (๒) พื้นที่ตำบลจำปาหล่อ อำเภอเมืองอ่างทอง ในช่วงตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคมเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ ช่วงระยะเวลาที่ได้รับความเดือดร้อนขึ้นอยู่กับทิศทางลม กรมควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบปริมาณก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศเฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง บริเวณบ้านประชาชนใกล้เคียงโรงงาน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๖๖ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๒.๑) ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔

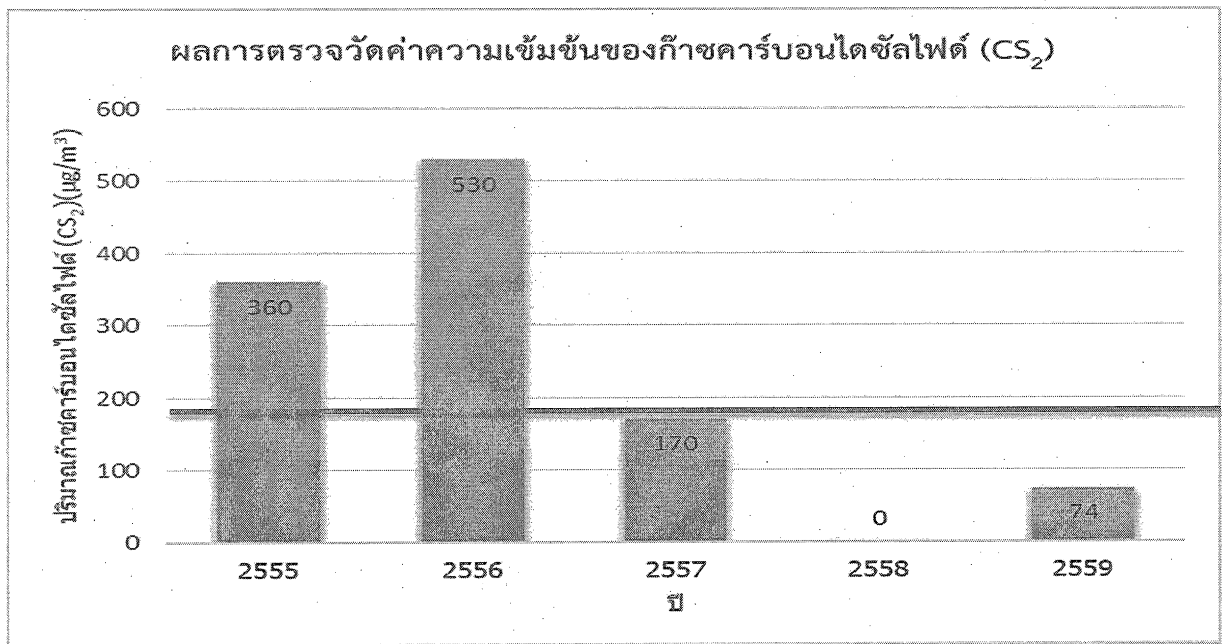
กรมควบคุมมลพิษเก็บตัวอย่างอากาศบริเวณโดยรอบโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ มาตรวจวิเคราะห์ปริมาณความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ เฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง บริเวณบ้านประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง พบว่า จุดตรวจวัดในทิศใต้ลมมีค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ เฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง อยู่ที่ระหว่าง ๒๒๕ - ๙๘๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ กราฟแสดงผลการตรวจวัดค่าความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดซัลไฟด์ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔
หมายเหตุ : ยังไม่มีการกำหนดค่ามาตรฐานก๊าซคาร์บอนไดซัลไฟด์ในบรรยากาศโดยทั่วไป

๕.๒.๒) ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

จากผลการตรวจสอบในช่วงตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ พบว่า มีค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศโดยทั่วไป เฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง อยู่ในช่วงระหว่าง ๓๖๐ - ๕๓๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งไม่เป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงได้แจ้งจังหวัดอ่างทอง ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๙ พบว่า มีค่าก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศโดยทั่วไป เท่ากับ ๑๗๐ และ ๗๔ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนในปี ๒๕๕๘ ศาลปกครองกลาง ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลตามคดีหมายเลขดำที่ ส.๑๕/๒๕๕๗ โดยให้พยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวดำเนินการตรวจสอบตามกรณีพิพาทในคดีดังกล่าว ดังภาพที่ ๒

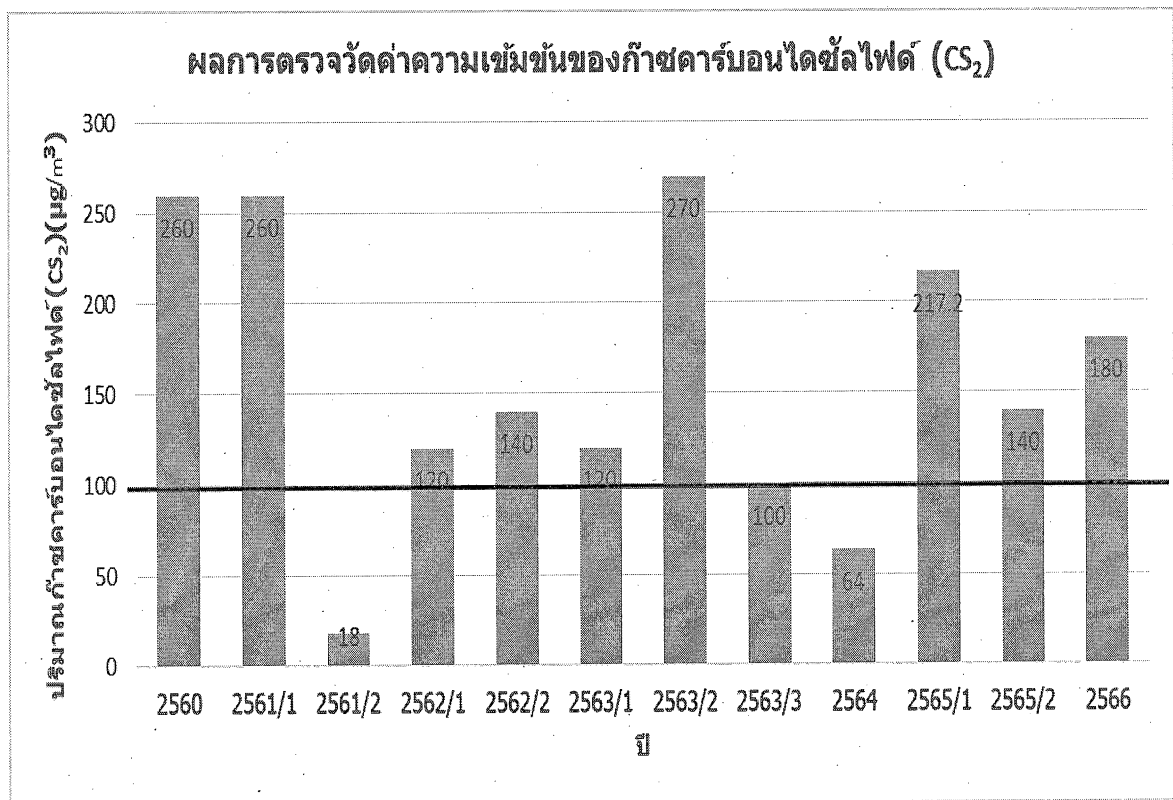
ภาพที่ ๒ กราฟแสดงผลการตรวจวัดค่าความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดซัลไฟด์ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

๕.๒.๓) ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๖

เมื่อปี ๒๕๖๐ กรมควบคุมมลพิษได้ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานค่าก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศ เฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง ให้มีความเหมาะสมตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ซึ่งจากเดิมกำหนดไว้ที่จะต้องไม่เกิน ๑๘๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เป็นไม่เกิน ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานก๊าซคาร์บอนไดซัลไฟด์ ในบรรยากาศโดยทั่วไป ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ และจากการติดตามตรวจสอบปัญหากลิ่นเหม็นจากโรงงาน และการเก็บตัวอย่างอากาศบริเวณพื้นที่บ้านประชาชนใกล้เคียงโรงงาน พบว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

มีค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ เกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ทุกปี มีเพียง ๒ ครั้ง ที่มีค่าตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้

การตรวจสอบเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๖ พบว่า มีค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ เท่ากับ ๑๘๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเกินค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าการประกอบกิจการโรงงานยังไม่สามารถควบคุมการระบายทิ้งก๊าซ CS₂ อย่างสม่ำเสมอได้ จึงก่อให้เกิดปัญหากลิ่นเหม็นรบกวน สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงได้ จึงแจ้งผลดำเนินการให้จังหวัดอ่างทองและผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ติดตามตรวจสอบควบคุม และกำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงานตามอำนาจหน้าที่แล้ว ดังภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ กราฟแสดงผลการตรวจวัดค่าความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไฟต์ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๖

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า กรณีตามคำร้องมีประเด็นต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องและประชาชนในพื้นที่หรือไม่ จากกรณีการประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งกลิ่นเหม็นและสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนในพื้นที่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐^๗ มาตรา ๔๓ (๒) ได้รับรองให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมาตรา ๕๗ (๒) กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐^๘ มาตรา ๕ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่จะดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ (๑) และ (๓)^๙ ซึ่งระบุเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และ

/ วัฒนธรรม ...

^๗รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

มาตรา ๕๗ รัฐต้อง

ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๘พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

บุคคลมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมตามวาระหนึ่ง

^๙พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) การได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิในทางการค้า หรือกิจการของบุคคลใดที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

ฯลฯ

(๓) การร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานในกรณีที่ได้พบเห็นการกระทำใด ๆ อันเป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ฯลฯ

วัฒนธรรม^{๑๐} ที่ได้ให้การรับรองสิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุด โดยรัฐจะต้องปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมเพื่อบรรลุผลในการทำให้สิทธิเหล่านี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้หลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGP) ได้กำหนดหน้าที่ของภาครัฐและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยประกอบไปด้วยเสาหลัก ๓ ประการ คือ (๑) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๒) การเคารพสิทธิมนุษยชน และ (๓) การเยียวยา^{๑๑}

๓.๒ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบพบว่า

๓.๒.๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ประกอบกิจการโรงงานผลิตเส้นใยธรรมชาติ เส้นใยสังเคราะห์ โขเทียมซัลเฟต กรดกำมะถัน และก๊าซ CS₂ ตั้งแต่ ปี ████████ โรงงานมีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ เพื่อจัดการกลิ่นที่เกิดจากก๊าซ CS₂ และมีระบบบำบัดน้ำเสียทั้งแบบการบำบัดด้วยเคมีและชีวภาพ สำหรับภาคอุตสาหกรรมได้ว่าจ้างบริษัทกำจัดกากอุตสาหกรรมนำไปกำจัด

/ ๓.๒.๒ เหตุการณ์ ...

^{๑๐} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ ๑๒

๑. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นได้

๒. ขั้นตอนในการดำเนินการโดยรัฐภาคีแห่งกติกานี้ เพื่อบรรลุผลในการทำให้สิทธินี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์จะต้องรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(ก) การปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๑} ในปี ค.ศ. 2011 องค์การสหประชาชาติได้รับรอง “หลักการชี้แนะว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกับธุรกิจ” (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGP) ซึ่งมีเนื้อหาระบุถึงหน้าที่ของภาครัฐและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยประกอบไปด้วยเสาหลัก ๓ ประการ คือ (๑) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Protect) หมายถึง หน้าที่ของรัฐที่จะคุ้มครองมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของภาคธุรกิจ รวมถึงรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ (๒) การเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect) หมายถึง ความรับผิดชอบของธุรกิจที่จะเคารพสิทธิมนุษยชนโดยหลีกเลี่ยงการกระทำที่ละเมิดหรือมีส่วนร่วมในการสร้างผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน (๓) การเยียวยา (Remedy) หมายถึง การที่ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจสามารถเข้าถึงการแก้ไข เยียวยา ฟันฟู ที่มีประสิทธิภาพทั้งกลไกตามกระบวนการยุติธรรมและอื่น ๆ

ทั้งนี้ ในส่วนความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชนมีหลักการดำเนินการ ได้แก่ การมีคำประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนว่าบุคลากรในองค์กร คู่ค้า และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน การจัดทำมีกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านที่ระบุความเสี่ยง การป้องกัน และการบรรเทาผลกระทบ และกำหนดหน่วยรับผิดชอบเมื่อเกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน และการมีกระบวนการเยียวยาเมื่อเกิดผลกระทบจากการกระทำหรือมีส่วนร่วมในการกระทำที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ภาครัฐและภาคธุรกิจมีหน้าที่ในการจัดให้มีกลไกการเยียวยาที่รวดเร็วและเป็นธรรม

๓.๒.๒ เหตุการณ์ที่ประชาชนได้รับผลกระทบจากกลิ่นเหม็นของโรงงานเกิดขึ้นหลายครั้ง ครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๕๗ ประชาชนในตำบลหัวไผ่และตำบลโพสะ ได้กลิ่นเหม็นเหมือนไข่เน่า แม้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ จะแก้ไขซ่อมแซมระบบบำบัดอากาศ ตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานแล้วก็ตาม แต่กลิ่นเหม็นก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่สามารถแก้ไขได้ และเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อศาลจังหวัดอ่างทองและศาลแพ่ง

๓.๒.๓ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๖ พบว่า ค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ มีค่าเกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ทุกปี มีเพียง ๒ ครั้ง ในปี ๒๕๖๑ และ ปี ๒๕๖๔ เท่านั้น ที่มีค่าตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนน้ำเสียจากโรงงาน พบว่า มีค่าเกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ในปี ๒๕๖๑ ปี ๒๕๖๒ และ ปี ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและเสียหายได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อศาลแพ่งอีกหลายคดี

๓.๒.๔ จากการร้องเรียนตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน มีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน และหน่วยงานต่าง ๆ ในรูปของคณะกรรมการและคณะทำงานหลายคณะที่จังหวัดอ่างทองได้แต่งตั้งขึ้น ร่วมกันแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนทั้งการปล่อยทิ้งน้ำเสียและกลิ่นเหม็นจากโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยปัญหาน้ำเสียได้รับการแก้ไขแล้ว แต่ปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจสอบค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการดำเนินการตามคำสั่งของผู้ถูกร้องที่ ๒ และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยไม่ได้กำหนดแผนการตรวจสอบโรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ ให้พร้อมและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ แม้ว่าในปี ๒๕๖๕ เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานจะสั่งให้โรงงานดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พร้อมจัดทำแผนการตรวจสอบ และบรรจุในแผนการซ่อมบำรุงประจำปีหรือประจำเดือนเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำอีก รวมทั้งในปีเดียวกัน จังหวัดอ่างทองได้แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสารเคมีของโรงงาน โดยสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นของโรงงานทั้ง ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนของโรงงาน ส่วนของชุมชน และส่วนของราชการ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขหรือระงับต้นเหตุที่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นได้ เป็นเพียงการป้องกันและเตือนภัยเมื่อมีอุบัติเหตุและแจ้งข้อมูลเท่านั้น และคณะทำงานไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จากผลการตรวจสอบเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๖ พบว่า ค่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ ยังคงเกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น การประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังคงส่งกลิ่นเหม็นและสร้างความเดือดร้อนต่อผู้ร้องและประชาชนอันส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้ร้องและชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมจากผู้ก่อให้เกิดผลกระทบและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

๓.๒.๕ ถึงแม้ว่าคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานค่าก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศ เฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งจากเดิมกำหนดว่า ต้องไม่เกิน ๑๘๐ ไมโครกรัม

ต่อลูกบาศก์เมตร เป็นไม่เกิน ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศโดยทั่วไป ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ แล้วก็ตาม แต่ประกาศฉบับนี้ไม่ได้แก้ไขต้นเหตุที่ทำให้เกิดก๊าซ CS₂ ในบรรยากาศ เพราะจากผลการตรวจค่าก๊าซ CS₂ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๖ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง ๑๐๐ - ๒๗๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยค่าที่ตรวจวัดได้เป็นค่าก๊าซ CS₂ ที่ระบายออกจากปล่องและได้เจือจางในบรรยากาศ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าความเข้มข้นของก๊าซ CS₂ มีปริมาณมาก การแก้ไขปัญหาจึงควรเน้นที่การควบคุมการระบายของก๊าซ CS₂ จากปล่องของโรงงาน รวมถึงการติดตามตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมาย

๓.๒.๖ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกคำสั่งตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่การปรับปรุงแก้ไขของผู้ถูกร้องที่ ๑ ทุกครั้ง เป็นการปรับปรุงแก้ไขตามคำสั่งของผู้ถูกร้องที่ ๒ เท่านั้น ถึงแม้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ จะใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานแล้วก็ตาม และได้ตรวจสอบว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำสั่งแล้ว แต่ปรากฏว่าการประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน การใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานยังไม่เด็ดขาดที่จะทำให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ แก้ไขปรับปรุงโรงงาน ไม่ให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงโรงงานได้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน โดยไม่มีเหตุอันควร และปรากฏว่าการประกอบกิจการของโรงงานก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหาย หรือความเดือดร้อนอย่างร้ายแรงแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานและที่อยู่ใกล้เคียงโรงงาน จนเป็นเหตุให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหายยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อศาลหลายคดี ซึ่งหากพิจารณาตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๙^{๑๖} พบว่า ครอบครองประกอบความผิดแล้ว แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ กลับไม่เสนอให้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมายสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้น หยุดประกอบกิจการโรงงาน

/ ทั้งหมด ...

^{๑๖}พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานใดจงใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๗ โดยไม่มีเหตุอันควรหรือในกรณีที่ปรากฏว่าการประกอบกิจการของโรงงานใดอาจจะก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนอย่างร้ายแรงแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงานให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้นหยุดประกอบกิจการโรงงานทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวและปรับปรุงแก้ไขโรงงานนั้นเสียใหม่หรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

ถ้าผู้ประกอบกิจการโรงงานได้ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายสั่งให้ประกอบกิจการโรงงานต่อไปได้

ถ้าผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้อง ภายในเวลาที่กำหนด ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งปิดโรงงานได้และในกรณีที่ เป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ ให้คำสั่งปิดโรงงานดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตด้วย

ทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว และปรับปรุงแก้ไขโรงงานนั้นเสียใหม่หรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายใน ระยะเวลาที่กำหนด

๓.๒.๗ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพ ประเภทเกี่ยวกับสิ่งทอ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และเทศบัญญัติ เทศบาลตำบลโพสะ เรื่อง การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้เป็น หน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำกับดูแล และอนุญาตให้ประกอบกิจการ แม้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ จะได้รับเรื่องร้องเรียนมาโดยตลอด และได้รับแจ้งผลการตรวจสอบค่าก๊าซ CS₂ จาก กรมควบคุมมลพิษ แต่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นกลับไม่ได้ใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วย การสาธารณสุขกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงแต่ประสานให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ อีกทั้งไม่ได้กำหนดเป็น เงื่อนไขท้ายใบอนุญาตโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุข เพิ่มเติมนอกจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในเทศบัญญัติเทศบาลตำบลโพสะ

๓.๓ ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นว่า การกระทำหรือ ละเลยการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามตามข้อร้องเรียน เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชุมชนและ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ อีกทั้งการประกอบธุรกิจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่สอดคล้องกับหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ในส่วนของความ รับผิดชอบของภาคธุรกิจที่จะเคารพและหลีกเลี่ยงการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงเห็นควร เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนและ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องทั้งสาม จังหวัดอ่างทอง และกรมควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้าน การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ จึงมีมติว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องทั้งสาม จังหวัดอ่างทอง และ กรมควบคุมมลพิษ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑

๑) ให้จัดทำแผนการตรวจสอบโรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมถึงระบบบำบัดกำจัดมลพิษ (อากาศ น้ำเสีย และกากอุตสาหกรรม) ให้พร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ และเสนอแผนให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพื่อใช้ในการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบต่อไป โดยให้นำรายงานผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๐ และรายงานชนิดและปริมาณสารมลพิษที่ระบายออกจากโรงงาน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน มาใช้ในการจัดทำแผนการตรวจสอบโรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ รวมถึงระบบบำบัดกำจัดมลพิษ

๒) ให้กำหนดมาตรการป้องกันและเฝ้าระวังระยะยาว โดยใช้แอปพลิเคชันไลน์ เป็นช่องทางการสื่อสารเพื่อแจ้งเบาะแส เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลการตรวจวัดค่าก๊าซ CS₂ และค่าตรวจวัดมลพิษอื่น ๆ ของโรงงาน ให้ประชาชน พนักงานของโรงงาน ผู้ถูกร้องที่ ๒ จังหวัดอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง ผู้ถูกร้องที่ ๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่ม/ห้องสนทนาในแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อเป็นการป้องกัน และเฝ้าระวังมลพิษที่อาจจะเกิดขึ้น และเมื่อมีการแจ้งเหตุมลพิษอื่น ๆ หรือกลิ่นเหม็น ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หาสาเหตุ แก้ไข และระงับเหตุมลพิษหรือกลิ่นเหม็นโดยเร็ว

๓) ให้ประสานกับสาธารณสุขจังหวัดอ่างทองเพื่อจัดการตรวจสุขภาพ และบำบัดรักษาผู้ได้รับผลกระทบจากมลพิษและกลิ่นเหม็นเป็นประจำทุกปี เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากมลพิษและกลิ่นเหม็นต่อไป

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑) ถึง ข้อ ๓) ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๑.๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒

ให้กำกับดูแลผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดทำแผนการตรวจสอบโรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมถึงระบบบำบัดกำจัดมลพิษ (อากาศ น้ำเสีย และกากอุตสาหกรรม) ให้พร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จัดให้มีระบบป้องกันมลพิษ หรือมาตรการอื่นใดที่จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งกำหนดเป็นเงื่อนไขทำใบอนุญาตการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อติดตามตรวจสอบโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๑.๓ ผู้ถูกร้องที่ ๓

ให้กำกับดูแลผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดทำแผนการตรวจสอบโรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมถึงระบบบำบัดกำจัดมลพิษ (อากาศ น้ำเสีย และกากอุตสาหกรรม) ให้พร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จัดให้มีระบบป้องกันมลพิษหรือมาตรการอื่นใดที่จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งกำหนดเป็นเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เพื่อติดตามตรวจสอบโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๑.๔ จังหวัดอ่างทอง

ให้แต่งตั้งคณะทำงานกำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามข้อ ๔.๑.๑ ของรายงานฉบับนี้ จนกระทั่งผู้ถูกร้องที่ ๑ แก้ไขและปรับปรุงโรงงานจนแล้วเสร็จ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบคณะทำงาน ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง โดยต้องไม่ปล่อยให้ประชาชนและชุมชนได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างยาวนานเหมือนที่ผ่านมาและเป็นอยู่ในปัจจุบัน และให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๒ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๔.๒.๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒

๑) ให้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายก๊าซ CS_2 จากปล่องของโรงงาน เพื่อใช้กำกับควบคุมไม่ให้โรงงานระบายก๊าซ CS_2 เกินมาตรฐานที่กำหนดที่กำหนดทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชน

๒) เมื่อได้รับแจ้งเหตุมลพิษทางแอปพลิเคชันไลน์ หรือได้รับเรื่องร้องเรียนจากช่องทางอื่น ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าตรวจสอบโรงงานโดยเร็ว และแจ้งผลการตรวจสอบให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโรงงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป และแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบด้วย

๓) ให้บังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด ในกรณีที่ตรวจพบว่า การประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหาย หรือความเดือดร้อนอย่างร้ายแรง แก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงาน หรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้เสนอปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมายสั่งให้หยุดประกอบกิจการโรงงานทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นการชั่วคราว และปรับปรุงแก้ไขโรงงานนั้นเสียใหม่หรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน โดยต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

/ อย่างต่อเนื่อง ...

อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบระบบการบำบัดมลพิษให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้

๔.๒.๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓

เมื่อได้รับแจ้งเหตุมลพิษทางแอปพลิเคชันไลน์ หรือได้รับเรื่องร้องเรียนจากช่องทางอื่น ให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ เข้าตรวจสอบโรงงานโดยเร็ว และแจ้งผลการตรวจสอบให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโรงงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป และแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบด้วย

๔.๒.๓ กรมควบคุมมลพิษ

๑) ให้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายก๊าซ CS₂ จากปล่องของโรงงาน เพื่อให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานใช้ในการกำกับควบคุมไม่ให้โรงงานระบายก๊าซ CS₂ เกินมาตรฐานที่กำหนด ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชน

๒) ให้ตรวจสอบมลพิษบริเวณโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามมาตรฐานการตรวจสอบมลพิษทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับก๊าซ CS₂ และระบบบำบัดมลพิษในโรงงาน รวมทั้งหากพบว่า ผลการตรวจสอบมลพิษมีค่าเกินกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้ประสานแจ้งหน่วยงานดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

๓) ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๒ (๒) หากเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

